

per arteriam dictam venosam, ad sinistrum ventriculum ut ante dictum est.

Quam motum circulem eo pacto nominare liceat, quo Aristoteles aerem & pluuiam circulem superiorum motum amul tuse est. Terra enim madida a sole calefacta euaporat, vapores sursum elati condensant, condensati in pluuias rursum descendunt, terram madefaciunt & hoc pacto fiunt hic generationes & similiter tempestatum & meteorum ortus, a solis circulari motu, accessu, & recessu.

Sic verisimiliter contingat in corpore, motu sanguinis, partes omnes sanguine calidiori perfecto, vaporoso, spirituosus, (& ut ita dicam) alimentatiuo, nutriri, foueri, vegetari: Contra in partibus sanguinem refrigerari, coagulari, & quasi effatum reddi, unde ad principium, videlicet, Cor; tanquam ad fontem siue ad lares corporis, perfectionis recuperandæ causa, reuertitur: ibi calore naturali, potenti, fernido, tanquam vitæ thesauro, denuo colliquatur, spiritibus, & (ut ita dicam) balsamo prægnans, inde rursus dispensatur, & hæc omnia a motu & pulsu cordis dependere.

Ita cor principium vitæ & sol. Microcosmi (ut proportionabiliter sol Cor mundi appellari meretur) cuius virtute, & pulsus sanguis mouetur, perficitur, vegetatur, & a corruptione & grumefactione vindicatur: suumque officium nutriendo, fouendo, vegetando, toti corpori præstat Lar iste familiaris, fundamentum vitæ auctor omnium; sed de his conuenientius, cum de huiusmodi motus causa finali speculabimur.

Hinc cum venæ sint viæ quædam, & vasa deferentia sanguinem; duplex est genus ipsarum, caua, & Aorta, non ratione lateris (ut Aristoteles) sed officio, & non (ut vulgo constitutione (cum in multis animalibus (ut dixi) in tunica crassitie, vena ab arteria non differt) sed munere & vsu distincta, vena & arteria ambæ a veteribus venæ non immerito dictæ (ut Galenus annotauit) eo quod hæc, videlicet arteria, vas est differens sanguinem, è corde in habitum corporis; illa sanguinem ab habitu rursus in cor; hæc via à corde, ad cor vsque illa; illa continet sanguinem cruditiorem, effectum nutritioni iam redditum

inidoneum, hæc coctum, perfectum, alimentium.

CAPVT

Esse sanguinis circuitum ex primo supposito confirmato.

Sed ne verba dare nos dicat quispiam, & assertiones speciosas tantum facere sine fundamento, & non iusta de causa innouare: tria confirmanda veniunt, quibus positis, necessario hanc sequi veritatem, & rem palam esse arbitror.

Primum continue & continenter, sanguinem è vena caua in arterias, in tanta copia, transmitti, pulsu cordis, ut ab assumptis suppeditari non possit, & adeo ut tota massa breui tempore illinc pertranseat.

Secundum continue æquabiliter & continenter sanguinem in quodcunque membrum & partem pulsu arteriarum impelli, & ingredi, maiori copia multo, quam nutritioni sufficiens sit, vel tota massa suppeditari possit.

Et similiter tertio ab vnoquoque membro, ipsas venas, hunc sanguinem perpetuo retroducere ad cordis locum.

His positis sanguinem circumire, reuolui, propelli & remeare, à corde in extremitates, & inde in cor rursus, & sic quasi circulem motum peragere, manifestum puto fore.

Supponamus (vel cogitatione, vel experimento) quantum sanguinis, sinister ventriculus in dilatatione (quum repletus sit) contineat siue $\text{z}ij$, siue $\text{z}iij$, siue $\text{z}j$, ego in mortuo reperi ultra $\text{z}ij$.

Supponamus similiter, quanto minus in ipsa contractione, vel quantum sese contrahat cor, & quanto minorem ventriculus capacitatem habeat in ipsa contractione, vel ipsis contractionibus, quantum sanguinis in arteriam magnam protrudat: (protrudere enim aliquid semper & ante demonstratum est cap. 3. & omnes in Systole fatentur, ex fabrica valvularum persuasi) & verisimili coniectura ponere liceat, in arteriam immitti partem vel quartam vel quintam vel sextam, & minimum octauam.

Ita in homine, protrudi singulis cordis pulsibus supponamus vnciam semis, vel drachmas tres vel drachmam vnam sanguinis, quæ propter impedimentum valvularum in cor remeare non potest.

Cor vna semihora plusquam mille pulsus facit imo in aliquibus, & aliquando bis, ter, vel quater mille. Iam multiplicatis drachmis, videbis

F 2